

В разгара на политическото противопоставяне и на обществените протести у нас Конституционният съд (КС) излезе в четвъртък с тълкувателно решение по въпроса с имунитета на президента, а именно, че той не може да бъде обект на разследване.

Както е известно преди няколко месеца новият главен прокурор Иван Гешев се обърна към КС, по повод на материали в държавното обвинение по случая с проверката за назначаването на Десислава Генчева (впоследствие Радева) за пиар на Военновъздушните сили още преди да се омъжи за своя началник Румен Радев, изпреварвайки с броени дни издигането му за кандидат-президент от БСП през август 2016 г.

Сезирането на КС бе обяснено публично достояние на откъси от записи, направени със специални разузнавателни средства при подслушването на телефона на началника на ВВС ген.-майор Цанко Стойков. На тях той разговаря с друг мъж, най-вероятно президента Румен Радев, и обсъждат дали и какви материали по случая трябва да бъдат предадени на антикорупционната комисия.

Тълкувателното решение на КС едва ли може да изненада някого, тъй като в Конституцията ясно е записано, че *„президентът и вицепрезидентът не носят отговорност за действията, извършени при изпълнение на своите функции, с изключение на държавна измяна и нарушение на Конституцията”* (чл. 103, ал. 1).

Написано от Христо Христов
Събота, 01 Август 2020 16:48

Ако се отърсим от всякакви политически пристрастия ще забележим, че с тази конституционна недосегаемост, възприета от доминираното от бившата комунистическа партия мнозинство на 7-то Велико Народно събрание (1990-1991), приело новата Конституция, е обвита само и единствено фигурата на президента и никой друг в страната.

Това на практика означава, че президентът, който и да е той (абстрахирам се от факта, че в момента е Румен Радев), не носи наказателна отговорност, ако по време на мандата си, е злоупотребил с власт, участвал е в корупционни действия, употребил е властта си за незаконно лобиране или оказване на натиск, или ако е извършил криминални деяния като убийство по непредпазливост или не, изнасилване или друго сексуално посегателство, нанасяне на телесна повреда и т.н.

За извършването на подобни престъпления българският президент, който и да е той, не отговаря по Конституция, приета през 1991 г. от 7-то Велико Народно събрание.

Той може да отговаря само, ако е извършил държавна измяна или да е нарушил самия основен закон, като в тези случаи е предвидена процедура, която завършва с произнасяне на Конституционния съд за освобождаване или не на държавния глава.

Как комунистическият диктатор Живков

се възползва от недосегаемия статут на президента

Ще припомня един малко известен факт, който юридически потвърждава горната констатация. Става въпрос за разследването срещу бившия генерален секретар на Политбюро на ЦК на БКП Тодор Живков.

През 1990 г. той беше арестуван по обвинение за злоупотреба с власт и използването на

Написано от Христо Христов
Събота, 01 Август 2020 16:48

различни корупционни практики, а случаят доби общественост като дело №1.

На първа съдебна инстанция Върховният съд призна Тодор Живков за виновен и го осъди на 7 години затвор.

Обществото очакваше правосъдието да възтържествува, но така и това не се получи. Хитрото юридическо лоби на бившите комунисти се беше погрижило Живков да не влезе в затвора.

Последва протакане на делото на втора съдебна инстанция и дойде еднопартийното управление на БСП с кабинета Виденов.

Случайно или не (политическата конюнктура е повлияла неведнъж на различните власти в зависимост от желанията на съответното управляващо мнозинство) точно тогава Общото събрание на наказателните колегии на Върховния съд прие тезата на защита на Живков, че по силата на новата Конституция от 1991 г. бившият генерален секретар на БКП не можел да бъде съден по повдигнатите обвинения за злоупотреба с власт и корупционни действия, защото бил и държавен глава.

И след като Тодор Живков бе изкаран държавен глава, какъвто никога не е бил, а е председател на Държавния съвет (колективен държавен орган по Конституцията от 1971 г.) през 1995 г. Върховният съд отмени осъдителната присъда на първа инстанция срещу бившия комунистически диктатор и той бе оставен да си доживее старините под домашен арест във вилата на внучката му Евгения Живкова на ул. „Секвоя“ в кв. Бояна.

Отмяната на присъдата не означава, че Живков е бил оправдан по повдигнатите му обвинения (често в различни източници се посочва именно това невярно твърдение), а чисто и просто, че той като „държавен глава“ не може да бъде съден по тези обвинения, възползвайки се от по-благоприятното за него положение на недосегаемостта на президента, приета случайно или не точно в този вид в Конституцията от 1991 г.

Написано от Христо Христов
Събота, 01 Август 2020 16:48

Отделен въпрос е, че главният прокурор Иван Татарчев публично се зарече да съди Живков за държавна измята при опита му през 1963 г. да слее България със СССР (като 16-та република), но така и не си изпълни закана.

Как е по света?

Е, по света, не е като в България само и единствено държавният глава да е обвит с конституционен имунитет, който да го прави практически неотговорен за евентуалното извършване на редица престъпления, освен държавна измяна или нарушаване на Конституцията.

Има не малко случаи, при които държавни глави са разследвани за различни престъпления.

Един от тях е случаят с южнокорейския президент Ли Мун Бак (2008-2013), който през 2018 г. бе осъден на 15 години затвор по обвинение в корупция (след обжалването присъдата бе увеличена на 17 години).

Наскоро бившият президент на Киргизия Алмазбек Атамбаев (2011-2017) бе осъден на 11 години и два месеца лишаване от свобода по обвинение за незаконното освобождаване на лидер на една от престъпните организации в страната. Съдът призна Атамбаев за виновен и за „създаване на корупционна мрежа“.

Израелския президент Моше Кавац (200-2007) бе обект на разследване от прокуратурата, докато беше още на поста си, по обвинение в изнасилване, извършено в период, в който е бил министър на туризма в началото на 90-те години на XX век.

Кавац не сключи сделка с обвинението, запази президентския си пост, но след това през 2011 г. бе осъден на 7 години затвор по обвинение в изнасилване и други престъпления от сексуален характер.

Има и редица подобни примери с президенти на африкански държавни.

Всеки може сам да прецени дали този супер имунитет на българския президент е в реда на нещата или някога, когато се приема нова Конституция не следва да се обърне внимание и да се прецизира този конституционен текст, по който случайно или не Тодор Живков се възползва да не се озове в затвора през 1995 г.